

О. В. Глущенко,

д. е. н., завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-5856-3373>

Т. В. Стеценко,

к. е. н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3836-4785>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.2.44

КРАЩІ ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ГЕНДЕРНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

О. Hlushchenko,

Doctor of Economic Sciences, Head of the Department of Finance,
Banking and Insurance, V. N. Karazin Kharkiv National University

T. Stetsenko,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department
of Finances, Banking, and Insurance, V. N. Karazin Kharkiv National University

EUROPEAN BEST PRACTICES OF GENDER BUDGETING AND THEIR POTENTIAL APPLICATION IN UKRAINE

У статті проведено узагальнення та систематизація закордонного досвіду та виокремлення з нього кращих практик гендерного бюджетування.

Результатом стало встановлення факту, що для тих країн, які використовують гендерне бюджетування, воно є частиною ширшої системи забезпечення гендерної рівності або гендерного мейнстрімінгу. У галузі гендерного мейнстрімінгу Швеція є однією з країн — лідерок, відповідно шведську модель стратегії досягнення гендерної рівності, що складається шістьох: елементів можна запровадити в Україні. Вона надасть системність гендерно — чутливим проектам, визначить напрямки подальшого розвитку.

Корисним для України може бути розробка ґрунтовної нормативно-правової бази, а також методологія гендерного аналізу, що базується на реальності, репрезентативності, а також ресурсах та результатах. Головним здобутком Іспанії є виведення гендерного мейнстріму поза межі політичного процесу. Це дає змогу зробити процес досягнення гендерної рівності незворотнім та уникнути політичного популізму.

The article summarises and systemises international experience and identifies the best practices of gender budgeting.

More and more European countries are using gender budgeting. Countries recognise its value in raising awareness of how budget proposals affect gender equality. The benefits of gender budgeting include a better evidence base on which to make informed decisions about resource allocation, a budget that is more effective in closing gender gaps, and a better understanding of the impact of the budget on different groups in society.

The result was the establishment of the fact that for those countries that use gender budgeting, it is part of a broader system of ensuring gender equality or gender mainstreaming.

Gender budgeting is a component of a larger framework for gender equality or gender mainstreaming in the nations that adopt it. Gender budgeting may occasionally be seen inside a performance budgeting paradigm.

It is utilized on a modest basis in certain European countries, like for ministerial budgets. The implementation of gender budgeting varies throughout the countries that have adopted it. While some have been utilizing gender budgeting for a longer time and are currently working to improve documentation and implementation, others are using pilot projects to track the benefits of the practice. These nations frequently think of other areas in which results-based budgeting might be implemented.

Sweden is one of the leading countries in the field of gender mainstreaming, and the Swedish model of a six-element strategy for achieving gender equality can be implemented in Ukraine. It will give systematicity to gender-sensitive projects and identify areas for further development.

Ukraine could benefit from the development of a solid legal framework, as well as a methodology for gender analysis based on reality, representativeness, resources, and results. The main achievement of Spain is the removal of the gender mainstream from the political process. This makes the process of achieving gender equality irreversible and avoids political populism.

The fact that gender budgeting offers a clear summary of gender issues and the effects of policies on gender equality is one of the benefits cited by nations that have adopted it. It's also mentioned that it increases budget transparency.

*Ключові слова: гендерне бюджетування, сталий розвиток, бюджет, місцеві фінанси, запити громади.
Key words: gender budgeting, sustainable development, budget, local finance, community demands.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Бюджет — це більше, ніж гроші: він є вираженням пріоритетів країни. Як частина більш широких урядових зусиль, спрямованих на досягнення цілей гендерної рівності, гендерне бюджетування може допомогти забезпечити, щоб бюджет просував пріоритети, пов'язані з гендерною рівністю, такі як скорочення гендерного розриву в оплаті праці та подолання гендерних розривів на ринку праці. Гендерне бюджетування ґрунтується на підході гендерного мейнстримінгу, який визнає необхідність усунення гендерних упереджень, притаманних ключовим державним процесам та інструментам, і, натомість, прагне використати ці процеси та інструменти для досягнення цілей гендерної рівності.

Подолання гендерних розривів вимагає загальнодержавного підходу, що охоплює правові, регуляторні, політичні та бюджетні рішення. Урядові рішення щодо податків та видатків мають потужні соціальні, екологічні та економічні наслідки для країни, формуючи вибір людей щодо роботи та участі в економіці. При ефективному впровадженні гендерне бюджетування може гарантувати, що прийняття бюджетних рішень допоможе здійснити трансформаційні зміни, які принесуть соціальні та економічні вигоди.

Наразі Україна переживає надзвичайно важкі часи, але її євроінтеграційний вектор визначився чітко. Відповідно, імплементація найбільш ефективних практик фінансової роботи країн європейської співдружності є актуальною науково-практичною проблемою української фінансової думки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Серед бюджетної тематики питання гендерного бюджетування на теперішній час є найменш дослідженими. А поява перших складнощів із реалізацією даного підходу у бюджетному процесі на практиці призвела до скорочення наукових публікацій, що в свою чергу пригальмувало й подальше практичне впровадження підходу. Однак в останні роки через переосмислення специфіки інтеграції гендерно — рієнтованого підходу до бюджетних процедур наукова зацікавленість гендерним бюджетуванням знову набирає обертів.

Ф. Шрайегг [1] висвітлила проблеми, з якими стикнулася Німеччина при запровадженні гендерного бюджетування. Також авторкою наголошено, що навіть при наявності успішних кейсів імплементації гендерного бюджетування у Берліні та Фрайбурзі-ім-Брайсгау, Німеччина тільки починає докорінне реформування бюджетного процесу згідно вимог гендерної рівності.

К. Рудольф [2] також звернувся до німецького досвіду і проілюстрував, з якими ризиками та можливостями гендерного бюджетування зіткнувся Ландтаг Баден-Вюртемберга.

Група дослідників у складі Дж. Галіцці, Г. В. Бассані та К. Каттанео [3] обґрунтували, що успішність запровадження гендерного бюджетування напряму залежить від залучення максимальної кількості стейкхолдерів до процесу на прикладі італійського муніципалітету. В цьому ж напрямку працювали й М. Паолоні, Дж. Маттеї та В. Сантоламацца [4], які запропонували інтеграцію гендерного та партисипативного бюджетування.

Застосувавши інституційний підхід, автори праці "Інституційне середовище гендерного бюджетування: Вивчаємо досвід Португалії" [5] надають оцінку впливу основних акторів та наявності передумов на ефективність запровадження гендерного бюджетування у бюджетний процес. На думку авторів, гендерне бюджетування не забезпечить зрушень у гендерній рівності без забезпечення наступних умов: узгодженість процесів запровадження по ієрархії влади; тісна взаємодія між бюджетними органами та органами, що відповідають за гендерну рівність; застосування індикаторів досягнення бюджетних цілей.

Дж. Г. Стоцкі [6] на підставі дослідження міжнародного досвіду застосування гендерного бюджетування відзначила потенціал даного підходу у забезпеченні гендерної рівності в країнах світу.

Досвід застосування гендерно орієнтованого підходу у бюджетному процесі у Туреччині (Стамбул) описано в роботі Х. Турана та А. Сентурк [7]. Відзначено, що дієвість підходу базується на наявності стратегічного плану розвитку території чи країни.

Д. Вукосавлевич, О. Мілутінович та Д. Вукосавлевич [8] у статті оцінюють перспективи подальшого реформування бюджетного процесу в Сербії в контексті гендерно-орієнтованого підходу; узагальнено стимули до активізації побудови стратегії імплементації.

Д. С. Гуда та П. Катарія [9] обґрунтували позитивний вплив побудови бюджетів на засадах гендерного бюджетування на індекс розвитку жіночого потенціалу.

Д. Елсон [10] акцентує увагу на тому, що гендерно-орієнтоване бюджетування дозволяє по новому поглянути на бюджетні можливості підтримки населення при економічних кризах.

Результати аналізу останніх наукових робіт у сфері гендерного бюджетування висвітлили надзвичайну єдність науковців у їх ставленні до сучасного та майбутнього даного підходу у бюджетному процесі:

1) гендерне бюджетування все ще знаходиться на зародковому етапі; у Європейському союзі менше ніж 12 країн-членів імплементували даний підхід на постійних засадах до бюджетного процесу;

2) гендерне бюджетування завдяки мультидисциплінарному характеру зіткнулося з адміністративними обмеженнями — браком знань, розуміння та досвіду персоналу, з методологічними проблемами — напрацюванням власного інструментарію, вимірюваністю поставлених цілей тощо, що суттєво загальмувало його розповсюдження в бюджетній сфері у світі;

3) незважаючи на наявність низки проблем запровадження, гендерне бюджетування має суттєвий потен-

ціал для зменшення гендерної нерівності в середньостроковій перспективі.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Узагальнити кращі європейські практики гендерного бюджетування з метою встановлення можливості їх застосування в українських реаліях. Визначена мета статті вимагає огляду кращих практик гендерного бюджетування та їх критичного осмислення, виходячи з того, що бюджетні ресурси України є вкрай обмеженими та, в першу, чергу, спрямовуються на оборону.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Все більше країн Європи використовують гендерне бюджетування. Країни визнають його цінність у підвищенні обізнаності про те, як бюджетні пропозиції впливають на гендерну рівність. Переваги гендерного бюджетування включають

1. Краща фактологічна база, на підґрунті якої можна приймати виважені рішення про розподіл ресурсів.
2. Бюджет, який є більш ефективним у подоланні гендерних розривів.
3. Краще розуміння впливу бюджету на різні групи суспільства.

Підходи до гендерного бюджетування в країнах Європи дуже різняться. Гендерне бюджетування набуває все більшого значення в бюджетному процесі та бюджетному контролі Європейського Союзу (ЄС). Ця тенденція простежується і в країнах-членах ЄС. У деяких державах-членах гендерне бюджетування вже є частиною процесу, в той час як інші тільки починають вивчати можливості та перспективи гендерного бюджетування, а деякі покладаються на процес гендерного мейнстрімінгу як достатній для подолання нерівності між чоловіками та жінками.

Розглянемо досвід деяких країн Європи. Звернемо увагу на кейс з Австрії.

Гендерне бюджетування застосовується в Австрії з 2013 року, що включає гендерні цілі та індикатори в щорічну бюджетну процедуру та щорічну звітність про виконання бюджету. Загальна структура бюджетів не змінилася, але були зроблені поліпшення щодо бюджетної звітності.

Гендерне бюджетування сприяло більшій прозорості гендерних цілей уряду та їх досягнень. Усі галузеві міністерства зобов'язалися досягти принаймні однієї стратегічної гендерної цілі. Такий підхід призвів до посилення підзвітності галузевих міністрів та їхніх міністерств.

Для досягнення цілей гендерного бюджетування було розроблено масштабний план розбудови, що є одним із стимулів для проведення гендерного аналізу. Кожне галузеве міністерство має визначити принаймні одну гендерну мету, оскільки це є обов'язковим за законом [11].

Розглянемо досвід Франції. Гендерне бюджетування було запроваджено як пілотний проект у 2018 році Міністерським комітетом з питань рівності між чоловіками та жінками. Проект базувався на добровільній участі. Наступні міністерства використовували гендер-

не бюджетування для цільових програм: Міністерство сільського господарства, Міністерство солідарності та охорони здоров'я, Міністерство культури, Міністерство згуртування територій та Державний секретаріат з питань рівних шансів.

Було створено інструмент для обміну документами та інформацією про методологію. Кожному міністерству було запропоновано попрацювати над одним окремим заходом для визначення витрат, безпосередньо спрямованих на зменшення нерівності. Наприкінці 2019 року пілотний проєкт було переглянуто. Основний висновок полягав у тому, що конституційне чи законодавче зобов'язання щодо гендерного бюджетування було відсутнє, що негативно вплинуло на результати. Для того, щоб зробити гендерне бюджетування частиною правової бази, необхідно реформувати Органічний закон до Фінансових законів 2011 року (LOLF). Досі цей процес застосовувався на регіональному рівні, але потенційно може бути застосований на національному рівні шляхом інтеграції його в загальний бюджет держави [11].

В Італії гендерне бюджетування було запроваджено раніше за решту країн Європи. Італія запровадила гендерне бюджетування як пілотний проєкт у 2009 році, потім переглядала його у 2011 та 2016 роках, що призвело до посилення гендерного бюджетування у 2018 році. Це включало додаткові завдання, спрямовані на просування гендерної рівності через державну політику. Це також призвело до більшої прозорості у розподілі фінансових ресурсів на основі ретельного аналізу.

Складання звітів про гендерне бюджетування покладено на Головну державну бухгалтерію Міністерства економіки та фінансів. Інші органи державного управління залучені до збору даних та підготовки своєї частини звітів з гендерного бюджетування. До таких установ належать Національний інститут статистики, Департамент з питань забезпечення рівних можливостей Секретаріату Кабінету Міністрів та Департамент фінансів Міністерства економіки та фінансів. Гендерне бюджетування впроваджується з 2018 року з метою надання огляду бюджетних статей на основі гендерних критеріїв. Наразі гендерне бюджетування запроваджено не на всіх етапах національного бюджетного процесу. Італійський парламент зазначив, що Національна стратегія гендерної рівності на 2021—2026 роки та Фонд відновлення та стійкості (RRF) також матимуть позитивний вплив на гендерне бюджетування.

Польща зазначила, що в її національному та місцевому бюджетних процесах відсутнє гендерне бюджетування, як це визначено Радою Європи, і воно не обговорюється законодавчою та виконавчою гілками влади. Воно також не обговорюється між законодавчою та виконавчою гілками влади [11].

Однак Польща запровадила деякі аспекти гендерного бюджетування в рамках Плану відновлення та стійкості (ПВС). Заходи безпосередньо стосуються принципу гендерної рівності. Політика зосереджена на рівному ставленні на ринку праці та в освіті, а також на принципі рівних можливостей. Для того, щоб відповідати критеріям ПВР, гендерна рівність контролюється на кожному етапі реалізації, і тому вона автоматично включається до бюджету [11].

Після стислого огляду стану впровадження гендерного мейнстріму, зробимо низку проміжних висновків. Гендерне бюджетування пов'язує цілі гендерної рівності з бюджетним процесом.

Наявність бюджету, який чітко відображає пріоритети уряду вищого рівня, гарантує, що уряд зможе досягти результатів для громадян відповідно до своїх політичних зобов'язань. Це досягається не шляхом створення окремого бюджету на політику щодо жінок, а шляхом заохочення відомств подавати бюджетні пропозиції відповідно до пріоритетів уряду, а також шляхом висвітлення інформації про гендерний вплив бюджетних пропозицій для підтримки прийняття більш обґрунтованих та ефективних бюджетних рішень.

Добре продумана практика гендерного бюджетування може сприяти культурним змінам, які посилюють зв'язок між бюджетуванням та цілями гендерної рівності:

1. Поглиблення розуміння того, як подолання гендерних розривів може сприяти економічному зростанню та фіскальній стійкості.

2. Включення врахування цілей уряду щодо гендерної рівності при визначенні пріоритетів бюджету високого рівня.

3. Вимагати аналізу впливу бюджетних заходів на гендерну рівність (незалежно від того, чи пов'язана їхня основна мета з гендерними питаннями).

4. Розгляд результатів цього аналізу разом з бюджетними пропозиціями, щоб бюджетні рішення могли прийматися у світлі пріоритетів уряду щодо гендерної рівності.

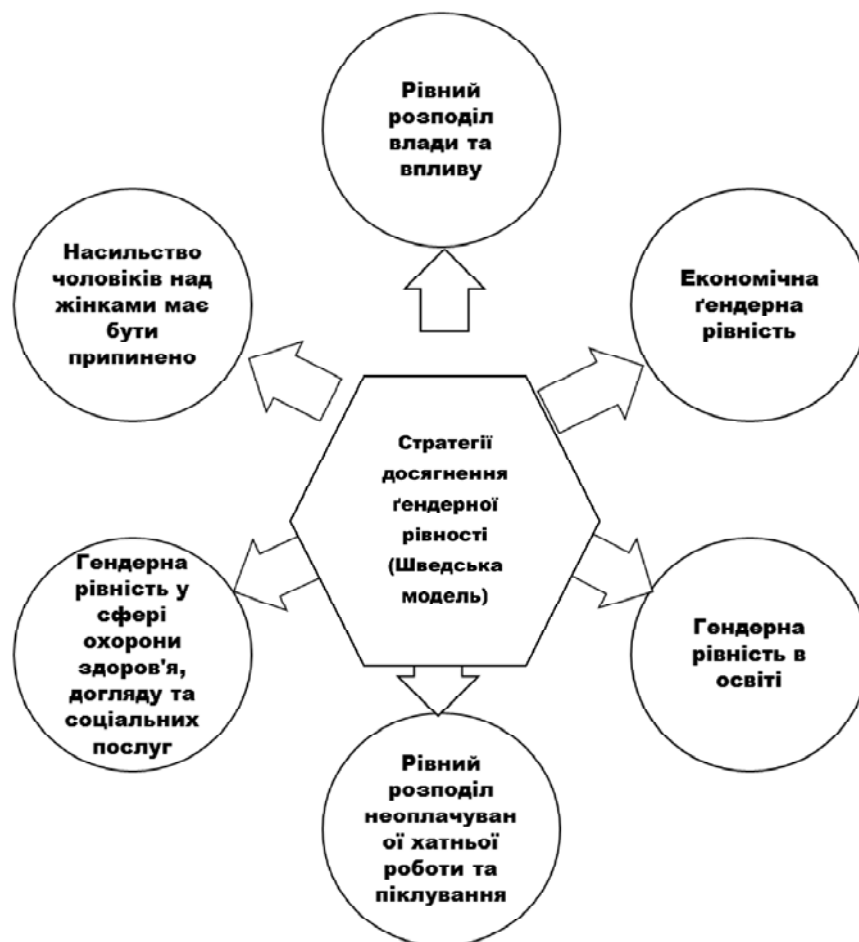
Уряд встановлює чіткі політичні пріоритети щодо гендерної рівності

Гендерна рівність — це широка, наскрізна сфера політики. Гендерне бюджетування має ґрунтуватися на національних цілях гендерної рівності, які визначають ключові напрямки діяльності всього уряду. Цілі мають бути конкретними, а не загальними, надавати інформацію про основні політичні пріоритети уряду та про те, як гендерне бюджетування допоможе їх досягти. Національні цілі з гендерної рівності мають бути викладені в вагомому урядовому документі, який має політичну вагу, наприклад, у стратегії гендерної рівності. Прикладом належної практики є Швеція.

Цілі національної політики гендерної рівності у Швеції. Гендерна рівність була визнана окремою сферою політики у Швеції з 1970-х років. З того часу Швеція продемонструвала чіткі результати, досягнувши одного з найвищих рівнів зайнятості жінок в ОЕСР.

Основною стратегією уряду для досягнення цілей політики гендерної рівності є гендерний мейнстрімінг, який впроваджується з 1994 року. З 2006 року загальна мета політики полягає в тому, щоб жінки і чоловіки мали однакові можливості формувати суспільство і власне життя. Ця мета користується широкою політичною підтримкою, оскільки вона визначала політику гендерної рівності в кількох різних урядах. Відштовхуючись від неї, уряд працює над досягненням наступних шести підцілей:

1. Рівний розподіл влади та впливу. Жінки та чоловіки повинні мати однакові права та можливості бути ак-

Рис. 1. Шведська модель стратегії досягнення гендерної рівності

Джерело: узагальнено авторами.

тивними громадянами та формувати умови для прийняття рішень у всіх секторах суспільства.

2. Економічна гендерна рівність. Жінки та чоловіки повинні мати однакові можливості та умови для оплачуваної праці, які забезпечують економічну незалежність протягом усього життя.

3. Гендерна рівність в освіті. Жінки і чоловіки, дівчатка і хлопчики повинні мати однакові можливості та умови щодо освіти, варіантів навчання та особистісного розвитку.

4. Рівний розподіл неоплачуваної хатньої роботи та піклування. Жінки і чоловіки повинні нести однакову відповідальність за неоплачувану хатню роботу і мати можливість надавати та отримувати догляд на рівних умовах.

5. Гендерна рівність у сфері охорони здоров'я, догляду та соціальних послуг. Жінки і чоловіки, дівчата і хлопці повинні мати однакові умови для міцного здоров'я та отримувати догляд і соціальні послуги на рівних умовах.

6. Насильство чоловіків над жінками має бути припинено. Жінки та чоловіки, дівчата та хлопці повинні мати однакові права та можливості на фізичну недоторканність.

Бюджетний процес та проект закону про бюджет є критично важливими для реалізації політичних цілей уряду. Міністерство фінансів Швеції запровадило формалі-

зовану вимогу в бюджетному циркулярі, згідно з якою всі міністерства повинні включати оцінку впливу на гендерну рівність до бюджетних пропозицій, які вони подають. Це робиться для того, щоб забезпечити врахування аспектів гендерної рівності ще на етапі розробки політики. Ці оцінки впливу на гендерну рівність також слугують основою для визначення напрямів і розподілу ресурсів. [12].

У галузі гендерного мейнстрімінгу Швеція є однією з країн — лідерок, відповідно шведську модель стратегії досягнення гендерної рівності, що складається шістьох елементів можна запровадити в Україні. Вона надасть системність гендерно — чутливим проєктам, визначить напрямки подальшого розвитку.

Гендерне бюджетування має політичне лідерство та правове підґрунтя. Реформи управління публічними фінансами, що мають правове підґрунтя, мають більше шансів бути життєздатними та сталими. Правове забезпечення у поєднанні з технічним потенціалом для проведення гендерного аналізу допомагає забезпечити впровадження гендерного бюджетування та сприяє залученню зацікавлених сторін урядів, а також ширших інститутів влади, таких як парламент та вищий орган фінансового контролю (ВОФК), в Україні це Рахункова палата.

На ранніх стадіях гендерного бюджетування може бути так, що впровадження гендерного підходу зале-

жити від політичної підтримки. Сильне політичне лідерство допомагає забезпечити чітку мету та бачення реформи. Це важливо для мобілізації культурних змін в уряді. Воно також може допомогти прокласти шлях до будь-яких інституційних змін, які забезпечать чіткі механізми керівництва та сильні механізми координації.

Хоча політичне лідерство є важливим на початковому етапі, правові засади гендерного бюджетування допомагають забезпечити його стійкість у довгостроковій перспективі та ізолювати його, наскільки це можливо, від коливань, спричинених економічним або політичним середовищем. Законодавство, яке пройшло повну перевірку та обговорення в парламенті, допоможе впровадити гендерне бюджетування як цінну та стійку особливість формування державної політики [12].

Законодавство забезпечує міцну основу для гендерного бюджетування, але воно також має бути підкріплене надійними інструментами, методами та підтримкою, щоб гендерне бюджетування закріпилося в роботі уряду і користувалося постійною актуальністю. Поєднання факторів, які допомогли створити стійку практику гендерного бюджетування в Іспанії, викладено у нижче.

Гендерне бюджетування поза політичними циклами в Іспанії. Іспанія публікує Звіт з гендерного бюджетування разом з бюджетом з 2008 року. Існує кілька факторів, які забезпечили сталість гендерного бюджетування в Іспанії поза політичними циклами.

По-перше, гендерне бюджетування в Іспанії має міцне правове підґрунтя. Органічний закон 2007 року про ефективну рівність між чоловіками та жінками зобов'язав уряд публікувати Звіт про гендерне бюджетування разом із щорічним державним бюджетом. Запровадження цього звіту через органічний закон ілюструє широку політичну підтримку, яка існувала для запровадження гендерного бюджетування. Законодавча база для запровадження гендерного бюджетування

Правове підґрунтя Звіту з гендерного бюджетування було додатково посилено шляхом включення зобов'язання щодо його публікації до Закону про Державний бюджет Іспанії шляхом внесення поправки у 2020 році.

По-друге, гендерне бюджетування має міцну методологічну основу. Початкова методологія пов'язувала бюджетні програми з ключовими цілями Стратегічного плану забезпечення рівних можливостей. Ця методологія була переглянута у 2020 році і тепер базується на вивченні трьох вимірів: Реальність, Репрезентація та Ресурси-Результати. Ці методології створили стійку аналітичну основу для гендерного бюджетування поза політичною сферою.

По-третє, гендерне бюджетування отримало міжнародний імпульс. Не лише в Іспанії посилюється увага до впливу бюджету на пріоритети високого рівня. Дедалі більше країн ОЕСР публікують разом із бюджетом звіти, які висвітлюють вплив бюджету на наскрізні цілі, такі як гендер, клімат та Цілі сталого розвитку.

Нарешті, гендерне бюджетування допомогло підтримати більш широке прагнення уряду до більшої бюджетної прозорості. Звіт з гендерного бюджетування та пов'язані з ним візуалізації даних, доступні за допомогою інтерактивного онлайн-інструменту, збільшують

кількість та якість інформації, доступної громадянам, допомагаючи їм краще зрозуміти, як уряд спрямовує державні ресурси та як ці рішення впливають на гендерну рівність [12].

Корисним для України може бути розробка ґрунтовної нормативно-правової бази, а також методологія гендерного аналізу, що базується на реальності, репрезентативності, а також ресурсах та результатах. Головним здобутком Іспанії є виведення гендерного мейнстріму поза межі політичного процесу. Це дає змогу зробити процес досягнення гендерної рівності незворотнім та уникнути політичного популізму.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Результатом наукових розвідок цієї статті є узагальнення та систематизація закордонного досвіду та виокремлення з нього кращих практик гендерного бюджетування.

У підсумку слід зазначити наступне. Для тих країн, які використовують гендерне бюджетування, воно є частиною ширшої системи забезпечення гендерної рівності або гендерного мейнстрімінгу. У деяких випадках гендерне бюджетування є частиною структури бюджетування за результатами діяльності.

У деяких країнах Європи воно застосовується в невеликих масштабах, наприклад, для бюджетів міністерств. Країни, які запровадили гендерне бюджетування, перебувають на різних етапах його впровадження. Деякі з них використовують пілотні проекти для моніторингу ефектів гендерного бюджетування, тоді як інші вже використовують гендерне бюджетування протягом більш тривалого періоду і зараз перебувають у процесі вдосконалення впровадження та документування. Ці країни часто також розглядають інші сфери, де вони можуть запровадити бюджетування, орієнтоване на результат.

Одним із позитивних аспектів, оглянутих країн, які впроваджують гендерне бюджетування, є те, що воно дає хороший огляд гендерних питань та впливу політики на гендерну рівність. Також зазначається, що це робить бюджет більш прозорим.

У галузі гендерного мейнстрімінгу Швеція є однією з країн — лідерок, відповідно шведську модель стратегії досягнення гендерної рівності, що складається шістьох: елементів можна запровадити в Україні. Вона надасть системність гендерно — чутливим проектам, визначить напрямки подальшого розвитку.

Корисним для України може бути розробка ґрунтовної нормативно-правової бази, а також методологія гендерного аналізу, що базується на реальності, репрезентативності, а також ресурсах та результатах. Головним здобутком Іспанії є виведення гендерного мейнстріму поза межі політичного процесу. Це дає змогу зробити процес досягнення гендерної рівності незворотнім та уникнути політичного популізму.

Література:

1. Schreyogg, F. (2014), "Gender Budgeting in der Sozialen Arbeit", *Sozial Extra*, vol. 38, pp. 29—33, doi: <https://doi.org/10.1007/s12054-014-0062-5>.

2. Rudolf, C. Gender Budgeting — Chance oder Pleite?. ZS Politikberatung, 1, 487—506 (2008). <https://doi.org/10.1007/s12392-008-0047-5>.
  3. Galizzi, G., Bassani, G.V., Cattaneo, C. (2018), "Adoption of Gender-Responsive Budgeting (GRB) by an Italian Municipality", Adm. Sci, vol. 8 (68), doi: <https://doi.org/10.3390/admsci8040068>.
  4. Paoloni, M., Mattei, G., Santolamazza, V., Elia, B. (2023). Making Women Protagonist: How to Foster Participation in Gender Budgeting. In: Paoloni, P., Lombardi, R. (eds) When the Crisis Becomes an Opportunity. SIDREA Series in Accounting and Business Administration. Springer, Cham. 10.1007/978-3-031-21932-0_15.
  5. Jorge S., Coelho L., Pimentel L. (2023). The institutional environment of gender budgeting: Learning from the Portuguese experience, Public Money & Management, 43:6, 576—585, DOI: <https://doi.org/10.1080/09540962.2023.2165274> <https://doi.org/10.1080/09540962.2023.2165274>
  6. Stotsky J. G. Gender Budgeting: Fiscal Context and Current Outcomes. IMF working papers. 2016. No. 2016/149. URL: https://www.imf.org/-/media/Websites/IMF/imported-full-text-pdf/external/pubs/ft/wp/2016/_wp16149.ashx.
  7. Turan H., Senturk A. Local Government Budgeting for Gender Equality. Procedia Economics and Finance. 2016. Vol. 38. Pp. 224—231. DOI: [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(16\)30194-0](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(16)30194-0).
  8. Vukosavljevic D., Milutinovic O., Vukosavljevic D. Gender-responsive budgeting in Serbia. International Journal of Management Trends: Key Concepts and Research. 2023. Vol. 2 (1). Pp. 41—47. DOI: <https://doi.org/10.58898/ijmt.v2i1.41-47>.
  9. Hooda, D.S., Kataria, P. The gender-responsive budgeting: an approach of handling gender inequalities. SN Soc Sci. 2022. Vol. 2, 175. DOI: <https://doi.org/10.1007/s43545-022-00473-x>.
  10. Harcourt W. Strengthening Local Economies through Gender Responsive Budgeting / Interview with Diane Elson. Development. 2010. Vol. 53. Pp. 308—312. DOI: <https://doi.org/10.1057/dev.2010.52>.
  11. Pouwels A. Gender budgeting in the Member States. European Parliament. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/754386/IPOL_BRI\(2023\)754386_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/754386/IPOL_BRI(2023)754386_EN.pdf)
  12. OECD (2023), "OECD Best Practices for Gender Budgeting", OECD Journal on Budgeting, vol. 23/1, <https://doi.org/10.1787/9574ed6f-en>.
- References:
1. Schreyogg, F. (2014), "Gender Budgeting in der Sozialen Arbeit", Sozial Extra, vol. 38, pp. 29—33. doi: <https://doi.org/10.1007/s12054-014-0062-5>.
  2. Rudolf, C. (2008), "Gender Budgeting — Chance oder Pleite?", ZS Politikberatung, vol. 1, pp. 487—506. <https://doi.org/10.1007/s12392-008-0047-5>.
  3. Galizzi, G., Bassani, G.V. and Cattaneo, C. (2018), "Adoption of Gender-Responsive Budgeting (GRB) by an Italian Municipality", Adm. Sci, vol. 8(68). doi: <https://doi.org/10.3390/admsci8040068>.
  4. Paoloni, M., Mattei, G., Santolamazza, V. and Elia, B. (2023), "Making Women Protagonist: How to Foster Participation in Gender Budgeting", When the Crisis Becomes an Opportunity, SIDREA Series in Accounting and Business Administration. Springer, Cham. 10.1007/978-3-031-21932-0_15.
  5. Jorge S., Coelho L. and Pimentel, L. (2023), "The institutional environment of gender budgeting: Learning from the Portuguese experience", Public Money & Management, vol. 43:6, pp. 576—585. DOI: <https://doi.org/10.1080/09540962.2023.2165274> <https://doi.org/10.1080/09540962.2023.2165274>
  6. Stotsky, J. G. (2016), "Gender Budgeting: Fiscal Context and Current Outcomes", IMF working papers, vol. 2016/149, available at: https://www.imf.org/-/media/Websites/IMF/imported-full-text-pdf/external/pubs/ft/wp/2016/_wp16149.ashx (Accessed 05 Jan 2024).
  7. Turan, H. and Senturk, A. (2016), "Local Government Budgeting for Gender Equality", Procedia Economics and Finance, Vol. 38, Pp. 224—231. DOI: [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(16\)30194-0](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(16)30194-0).
  8. Vukosavljevic, D., Milutinovic, O. and Vukosavljevic, D. (2023), "Gender-responsive budgeting in Serbia", International Journal of Management Trends: Key Concepts and Research, Vol. 2 (1), Pp. 41—47. DOI: <https://doi.org/10.58898/ijmt.v2i1.41-47>.
  9. Hooda, D.S. and Kataria, P. (2022), "The gender-responsive budgeting: an approach of handling gender inequalities", SN Soc Sci., Vol. 2, 175. DOI: <https://doi.org/10.1007/s43545-022-00473-x>.
  10. Harcourt, W. (2010), "Strengthening Local Economies through Gender Responsive Budgeting / Interview with Diane Elson", Development, Vol. 53, Pp. 308—312. DOI: <https://doi.org/10.1057/dev.2010.52>.
  11. Pouwels, A. (2023), "Gender budgeting in the Member States", European Parliament, available at: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/754386/IPOL_BRI\(2023\)754386_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/754386/IPOL_BRI(2023)754386_EN.pdf) (Accessed 05 Jan 2024).
  12. OECD (2023), "OECD Best Practices for Gender Budgeting", OECD Journal on Budgeting, vol. 23/1. <https://doi.org/10.1787/9574ed6f-en>.
- Стаття надійшла до редакції 10.01.2024 р.*

<https://nauka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663